

УДК 377: 37.014.5 (410)

*Леу Сніжана Олексіївна,
молодший науковий співробітник
лабораторії зарубіжних систем професійної освіти і навчання*

*Інститут професійно-технічної освіти НАПН України
03045, м. Київ, провулок Віто-Литовський, 98-а
Институт профессионально-технического образования
НАПН Украины
03045, г. Киев, переулок Вито-Литовский, 98-а
The Institute of vocational education and training of NAES of Ukraine
03045, Kyiv, 98-a, Vito-Lytovskiy bystreet*

СИСТЕМА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ: СТРАТЕГІЯ, ПРІОРИТЕТИ ТА РЕФОРМИ

Постановка проблеми. Професійна освіта і навчання не можуть стояти осторонь глобальних процесів, що відбуваються у світі, де промисловості потрібно підвищувати прибуток, конкурентоспроможність та адаптивність до умов і потреб сьогодення, людині необхідний дохід та безпека праці, а держава зацікавлена у поверненні інвестицій та збільшенні ВВП. Так і система професійної освіти і навчання Великої Британії трансформується відповідно до потреб сьогодення. Тепер система професійної освіти Великої Британії перебуває в стані повного реформування та змін. Низка факторів на шляху до «утримання позицій» після виходу з Європейського Союзу, відомого як **BREXIT** (похідне від англійського **BR**itain-Британія та **EXIT**-вихід), та намір Уряду покращити економічний стан країни стали причиною направлення **вектору** системи підготовки кваліфікованих робітників **на розвиток технічних знань, умінь та навичок**.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій виявив значний доробок вітчизняних вчених щодо вивчення досвіду зарубіжжя у сфері професійної освіти і навчання. Він характеризується дослідженнями та публікаціями Н. Абашкіної, Н. Авшенюк, Н. Бідюк, Т. Десятова, Н. Дупак, А. Каплуна, Л. Локшиної, Л. Лук'янової, Н. Ничкало, О. Огієнко, Н. Пазюри, Л. Пуховської,

Г. Товканець, О. Щербак та ін. Праці провідних британських вчених Б. Мансфілда, С. Лестера, Е. Вольф, Д. Річарда, М. Коулза, А. Манна, С. Макінтоша та ін. відображають проблеми та особливості розвитку системи професійної освіти і навчання Великої Британії.

Мета статті полягає у дослідженні та аналізі стратегічних пріоритетів, відповідних науково-практичних досліджень та наступних рішень Уряду щодо реформування системи професійної освіти і навчання у Великій Британії протягом 2011-2018 рр., а особливо у світлі виходу держави зі складу Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу. Система професійної освіти і навчання (далі ПОН) Великої Британії має чіткий орієнтир на потреби роботодавця. Ринковий підхід та виклики економічного клімату Великої Британії спонукають учасників системи до посилення власних позицій за рахунок надання якісних освітніх і навчальних послуг, попри географічне, політичне, культурне й контекстне різноманіття. *Ключовими рисами* системи ПОН Великої Британії є:

- залежність фінансування системи від якості «кінцевого продукту»;

- базування системи забезпечення якості на самооцінюванні, визначенні ризиків та фокусі на безперервному вдосконаленні;

- гнучкість та відкритість усіх освітніх та навчальних установ у формуванні вмінь;

- підтримка промисловістю професійних кваліфікацій;
- автономність коледжів та їх тісна співпраця з роботодавцями;
- навчання в реальних чи максимально наближених до реальності (симульованих) умовах;
- уніфікація та кредитна основа професійних кваліфікацій.

Все це в комплексі забезпечує компетентнісне підґрунтя системи.

В Англії коледжі подальшої освіти – автономні корпорації, які мають багато прав і свобод, а от у Шотландії вони є установами державного сектору. У Північній Ірландії існує інтегрований підхід у наданні інформації щодо професій та їх особливостей, в той час, як у інших країнах такими питаннями можуть займатись різні незалежні одна від одної установи. Уельс має власні кваліфікації бакалаврату.

Та, незважаючи на такі сильні характеристики, Уряд вимагає вдосконалень. Спираючись на звернення до громадян представників парламенту в ряді стратегічних документів [1, 2; 5, 6; 7], можна відзначити, що рушійними факторами реформування системи ПОН Великої Британії є:

- недостатньо швидкий розвиток держави для забезпечення економічного росту та висококваліфікованого конкурентоспроможного трудового потенціалу країни;
- прагнення Уряду переорієнтувати економіку на приватний сектор з наступним реформуванням системи інвестування у вміння та навички;
- виявлені прогалини у рівнях навичок та їх наданні;
- потреба в улаштуванні якості освіти відповідно до поточного економічного клімату;
- підвищення статусу професійного навчання та кваліфікацій;
- старіюче суспільство;
- курс на *кваліфіковане працевлаштування (skilled employment)* та зменшення долі попиту та пропозиції на низько кваліфіковану працю;
- потреба у залученні молоді до сектору професійної освіти тощо.

Також для забезпечення ефективного та безболісного виходу Об'єднаного королівства Великої Британії та Північної Ірландії зі складу країн-учасників Європейського Союзу Уряд запроваджує знакову для держави реформу розвитку – **«Стратегія побудови промисловості»** (*Building our Industrial Strategy*) (далі Стратегія) [2, с. 9-10,]. **«Зелена книга» Стратегії** була представлена для обговорення у січні 2017 року та визначає **розвиток вмінь** як одну з десяти основоположних засад розвитку промисловості країни (див. інфографіку 1), що сприятиме процвітанню як окремих осіб, так і підприємств. Для реалізації такого наміру Уряд Великої Британії планує діяти у чотирьох напрямках одночасно, а саме:

- забезпечити кожного учасника процесу основними, необхідними для сучасної економіки, вміннями;

- побудувати нову систему технічної освіти для надання можливостей реалізації потенціалу молоді, що не навчається у вищих навчальних закладах;
- форсувати вивчення точних наук або так званих STEM-дисциплін (за даними досліджень – залучення 1 % населення до STEM-професій підвищує рівень ВВП на 50 млрд дол. США), сприяти формуванню та розвитку цифрових вмінь і навичок роботи з даними та цифрами;
- підвищувати рівень кваліфікації у відстаючих сферах діяльності.

Для повноцінного досягнення визначеної в Стратегії мети – **покращення стандартів життя та економічного зростання через підвищення продуктивності та стимулювання зростання у всіх секторах соціального та економічного життя країни** – кожний елемент розвитку промисловості має чітко визначені цілі та завдання, закріплені у відповідних програмах чи планах дій.

Сектор професійної освіти і навчання передбачено **реформувати шляхом покращення та повноцінного запровадження системи учнівства й введення нових професійних технічних кваліфікацій – кваліфікацій Т-рівня** [5]. Це дозволить посилити практичну складову процесу навчання для забезпечення кращої якості «продукту» ПОН – висококваліфікованого робітника, продуктивність професійної діяльності якого вже з перших днів виконання професійних функцій сприятиме підвищенню прибутку підприємства. Реалізація такої реформи відбуватиметься через відповідні програми – *План вмінь після 16 років (Post-16 skills plan)* [5] та *План дій реформування технічної освіти для населення віком від 16 років: рівень-Т (Post-16 technical education reforms T level action plan)* [6].

План вмінь після 16 років – липень 2016 р. – амбіційний план підтримки молоді та дорослих у забезпеченні повноцінного кваліфікованого працевлаштування відповідно до потреб зростаючої та швидко змінюваної економіки країни.

План дій реформування технічної освіти для населення віком від 16 років: рівень-Т – жовтень 2017 р. – послідовність діяльності Уряду у процесі реформування технічної освіти (у повній відповідності з Планом вмінь) з детальним описом усіх подальших кроків та заходів із залученням усіх зацікавлених сторін.

Цільовою групою обох стратегічних програм є молодь 16-19 років та дорослі люди, котрі бажають підвищити кваліфікацію чи змінити її. Звісно, не лише вихід Великої Британії з ЄС підштовхнув країну до вирішення проблеми залучення молоді у сферу професійної освіти і навчання, а й оцінка Світового Економічного форуму (2010 р.) про значний відсоток молоді (20%+) у Великій Британії не зайнятих, ні в секторі освіти, ні в секторі праці (англ. *NEETs – not in education, employment or training*), та низка досліджень провідних вчених країни і стратегічних документів (див інфографіку 2) [1; 2; 3; 5; 6; 7; 8; 9; 10; 11]. 3-поміж них Доповідь Вольфа [11], Огляд Річарда [8] та Звіт Незалежної групи [7] мають рекомендаційний характер й покладені в основу наступних ключових стратегічних документів.

Огляд професійної освіти: доповідь Вольфа (*Review of vocational education: the Wolf report*) – «відповідь» Уряду на виявлену потребу покращення сфери професійної освіти і навчання для залучення молодих людей з метою сприяння їх успішному просуванню на ринку праці та у секторі вищої освіти. Доповідь представила 27 практичних рекомендацій для подальшого спрямування політики Уряду з урахуванням існуючих фінансових обмежень [11, с. 13-18]. Після прийняття Доповіді на державному рівні в 2013-2014 рр. Уряд запровадив низку реформ щодо «очищення» професійних кваліфікацій та змін підходів до фінансування від «за кваліфікацію» до «за учня».

Відповідно до нововведеної формули фінансування було визначено єдиний базовий розмір фінансування на одного студента 16-17 років у розмірі 4 000 фунтів стерлінгів. Основними вимогами стали денна форма навчання та обсяг навчальної програми близько 600 навчальних годин. Новий підхід до фінансування також передбачив і низку надбавок для більших за обсягом навчальних програм, навчання людей з особливими освітніми потребами та/чи обмеженими можливостями та умов регіону, де проходить навчання [4].

Огляд Учнівства Річарда (*Richard Review of Apprenticeships*) – аналіз учнівства та 10 рекомендацій для його вдосконалення на замовлення Державних Секретарів з питань освіти та бізнесу, інновацій та вмінь. У 2017

році Огляд був покладений в основу стратегічного документу **«Програма реформування учнівства: переваги реалізації»** (*Apprenticeship Reform Programme Benefits Realisation*), що свідчить про його високу якість та повну відповідність реальним умовам часу й поставленим цілям, а саме: *«Впевнитись, що в майбутньому програма задовольнятиме потреби змінної економіки, послідовно забезпечуватиме високу якість навчання та професійно визнані кваліфікації та вміння, необхідні роботодавцям та учням, і збільшить вплив державних інвестицій. Огляд повинен критично віднестись до програм учнівства, відшукати набір принципів та пріоритетів для оптимального змісту майбутніх програм, щоб забезпечити високу якість навчання та професійно визнані кваліфікації для кожного підприємства, яке працюватиме за програмами учнівства»* [8, с. 20].

За результатами досліджень та наступних реформ у 2015 році Уряд виголосив свій намір повноцінного впровадження учнівства у сфері професійної освіти і навчання – стратегічний документ (план Уряду) **«Англійське учнівство: наше бачення до 2020 року»** (*English Apprenticeships: Our 2020 Vision*) (далі Бачення).

«Англійське учнівство: наше бачення до 2020 року»: «Наша мета полягає в тому, щоб молодь могла бачити професійне навчання як високоякісний і престижний шлях до успішної кар'єри, і щоб ці можливості були доступними у всіх секторах економіки, у всіх частинах країни та на всіх рівнях» [3, с. 2].

У документі висвітлено намір Уряду держави підвищити не лише якість учнівства, а й розширити участь у таких програмах до 3 млн учнів до 2020 року. Бачення визначає й очікування від співпраці всіх головних зацікавлених сторін, роботодавців, освітніх та навчальних установ, інших постачальників освітніх послуг та Уряду. Всі визначені у Баченні наміри мають чітко визначені заходи та строки для роботодавців, навчальних закладів та Уряду на 2015-2017 рр. [3, с. 55-57]. Отже, аналіз Бачення свідчить про *планованість, довгостроковість та перспективність завдань і заходів, чіткий орієнтир на повноцінне впровадження навчання на засадах продуктивної діяльності через програми учнівства для підвищення якості трудового потенціалу країни та*

забезпечення прибутку від власних інвестицій вже на стадії підготовки висококваліфікованих працівників.

Та, незважаючи на вже наявний, майже досконалий План подальшої діяльності, Уряд країни робить ще одну спробу «перевірити правильність прийнятого рішення». У листопаді 2015 року від імені Державних Секретарів з питань освіти, бізнесу та інновацій та навичок (*Secretaries of State for Education and for Business, Innovation and Skills*) Міністр з питань умінь створив **Незалежну групу з технічної освіти** (*The Independent Panel on Technical Education*). Звіт Групи (*Report of the Independent Panel on Technical Education*) став **знаковим** для реформування системи підготовки кваліфікованих робітників, так як був закладений в основу усіх подальших стратегічних документів [7, с. 2].

У Звіті проаналізовано стан професійної освіти і навчання, кращі практики провідних держав Європи та вироблено *34 рекомендації* для Уряду країни щодо проведення необхідних заходів для підвищення якості технічної освіти в Англії через спрощення існуючої складної системи та вироблення спроможності системи забезпечувати вміння та навички, необхідні для ХХІ-го століття. Рекомендації визначають місце та особливості системи технічної освіти у загальній системі освіти і навчання (рекомендації 1-4), систему маршрутів технічної освіти (5-6), управління та стандарти (7-11), ринок кваліфікацій (12-14), зміст маршрутів (15-16), вивчення англійської мови та математики (17-19), стажування на підприємствах (20-21), кваліфікації та сертифікацію (22-26), перехідний рік (27-28), ширші системні вимоги (29-33); фінансування (34) [7, с. 17-21].

Експерти наголошують, що можливість **реформування** системи на довгострокову перспективу також залежить і від готовності усіх **зацікавлених сторін** – Уряду, роботодавців та коледжів або ж інших установ навчання – **повноцінно та відповідально виконувати свої функції та дотримуватись зобов'язань** [7, с. 73-74].

Усі рекомендації Групи були закладені в основу розроблення подальших стратегічних документів для реформування системи ПОН – **Плану вмінь після 16 років** у 2016 році та **Плану дій реформування технічної освіти для населення віком від 16 років: рівень-Т** у 2017 році. Разом з Планом вмінь Уряд опублікував ще один важливий документ – **Реформа технічної освіти: аргументи на користь змін** (*Technical education reform: the case for change*). То ж «відповідь» Уряду на Звіт Незалежної групи виявилась змістовною, комплексною і добре продуманою у просторі та часі.

Багато положень Плану вмінь знайшли своє відображення та нормативно-правове обґрунтування у **Законі про Технічну та Подальшу Освіту 2017** (*Technical and Further Education Act 2017*) (далі Закон). Закон визначає зміну назви Інституту учнівства на Інститут учнівства та технічної освіти (ст. 1) і тим самим розширює повноваження Інституту для повноцінного покриття усього сектору технічної освіти. Закон уточнює й інші аспекти технічної освіти, такі як: • якість кар'єрного консультування; • доступ та участь у технічній освіті; • якість учнівства; • представлення учнів навчальних закладів та програм учнівства на колегії Інституту учнівства; • представництво студентів, профспілок та інших зацікавлених осіб у групах, сформованих для встановлення стандартів професій [9].

«Реформа технічної освіти: аргументи на користь змін» (далі Аргументи) змістовно доводить користь реформування системи ПОН Великої Британії, спираючись на визначені у Плані вмінь положення. Документ наголошує на важливості вмінь та навичок для вирішення проблеми продуктивності та характеризує існуючу систему як таку, що *повільно реагує на зміни, «страждає» від браку взаємодії з роботодавцями, і має складну для розуміння та орієнтування структуру, як для роботодавців, так і для учнів та їх батьків чи опікунів* [10].

Вже через дев'ять місяців Уряд представив наступний стратегічний документ на підтримку Аргументів – **«Програма реформування учнівства: переваги реалізації»** (березень 2017 р.). У Програмі Уряд ще раз виголошує

намір підвищити якість програм учнівства та залучити більшу кількість учнів (3 млн учнів до 2020 року) для подолання дефіциту вмінь та навичок на ринку праці й одночасного задоволення потреб роботодавців. Документ наводить низку **переваг впровадження** такої реформи, **індикатори вимірювання** її успішності, визначає часові межі (завершення до кінця 2020 року та підведення підсумків у 2021 році), порядок збору інформації та звітування (щоквартально та щорічно) [1, с. 7-8, 25-26]. Спираючись на «Огляд системи учнівства Річарда» (2012), Програма наголошує на необхідності: • покращити якість учнівства; • забезпечити більшу відповідність навчальних програм потребам роботодавців; • забезпечити стаке фінансування програм учнівства через захищеність інвестицій роботодавців; • покращити доступ до програм учнівства для реалізації засад соціальної мобільності та підтримки вразливих верст населення; • підтримати розвиток кар'єрного планування для учасників програм учнівства [1, с. 5].

Програма визначає й **зміни різних аспектів системи**, як, наприклад, фінансові ініціативи, розроблення нових стандартів, зміни діяльності постачальників навчання, розроблення ринку/поля оцінювання організації, створення роботодавцями нових програм учнівства [1, с. 7-8].

Паралельно з розвитком системи учнівства відбувається й розроблення та впровадження професійних технічних кваліфікацій, тобто кваліфікацій Т-рівня.

«План дій реформування технічної освіти для населення віком від 16 років: рівень-Т» (далі План Дій) розроблений для повноцінної реалізації визначеної мети [6, с. 4].

За статусом кваліфікації Т-рівня прирівнюються до кваліфікацій рівня-А

у вищій освіті та будуть обов'язковою вимогою та умовою роботодавця для прийняття працівника на посаду кваліфікованого робітника і вище. Такі кваліфікації будуть запроваджені з вересня 2020 року (див. табл. 1) і

Мета Плану Дій: *«Підтримати молодь та доросле населення для забезпечення сталого кваліфікованого працевлаштування й задоволення потреб зростаючої та швидко змінюваної економіки Великої Британії, сприяючи підвищенню соціальної мобільності та економічної продуктивності людини».*

визначатимуть загальний графік впровадження нових маршрутів технічної освіти [6, с. 11, 23].

Таблиця 1

Етапи впровадження кваліфікацій Т-рівня в умовах формування системи технічної освіти Великої Британії (2017-2020 рр.)

Рік	2017	2018		2019		2020
Період	осінь- зима	весна- літо	осінь- зима	весна- літо	осінь- зима	весна- літо
Встановлення перших 6-ти маршрутів Комісією з питань Технічної освіти						
Запровадження пілотних проектів виробничої практики/стажування						
Розроблення визначеного змісту						
Надання консультацій зі створення професійних карт						
Консультавання з питань принципів, ліцензування Т-кваліфікацій тощо						
Призначення Комісій маршрутів Інститутом учнівства						
Публікація Стратегії кар'єри						
Консультавання з питань принципів Т-рівня тощо (закриття-відповідь)						
Розроблення програми підтримки для забезпечення готовності навчальних установ, роботодавців та студентів						
Здійснення фінансування першої виробничої практики/стажування						
Надання першої виробничої практики/стажування з фінансування потенціалу можливостей						
Представлення програми підтримки постачальників освітніх та навчальних послуг						
Розроблення кваліфікацій						
Надання програм підтримки готовності						
Перше навчання за попередньо розробленим маршрутом						

Джерело: План дій щодо реформування технічної освіти для населення віком від 16 років: рівень-Т [6, с. 23]

План Дій визначає ключові принципи підтримки вибору та надання кваліфікацій Т-рівня молоді у віці від 16 до 19 років; надає більш детальне планування подальшого впровадження Т-кваліфікацій з 2020 року; встановлює підходи спільного створення наступних етапів впровадження Т-кваліфікацій через визначення порядку, установ та часових рамок для бізнесу,

постачальників освітніх та навчальних послуг щодо формування та розроблення майбутньої системи технічної освіти Великої Британії [6, с. 5-11].

План Дій не лише визначає заходи для впровадження нової системи технічного навчання (див. табл. 1), а й стисло описує вже сформоване підґрунтя, а саме: • роль Інституту учнівства (Інституту Учнівства та Технічної Освіти з квітня 2018 р.); • повноцінне залучення роботодавців в систему технічної освіти; • створення професійних карт; • розроблення кваліфікацій; • виробнича практика/стажування; • вхідний та перший рівень; • підтримка надання технічної освіти; • способи й інструменти залучення тощо.

Низка більш розширених політик на підтримку успішного впровадження та присвоєння кваліфікацій Т-рівня у майбутньому представлена через програми учнівства, Стратегію розвитку кар'єри, кар'єрне навчання, 4 та 5 рівні РРК [6, с. 12-21].

Висновки. Отже, аналіз сучасних стратегічних документів Великої Британії засвідчує про наступне: 1) новий курс країни на повноцінне впровадження *навчання на засадах продуктивної діяльності* через програми *учнівства*; 2) реформування системи професійної освіти і навчання шляхом створення *системи технічної освіти (technical education)*; 3) обґрунтоване та чітко сплановане впровадження *технічних кваліфікацій* вже до 2020 року; 4) *спрощення системи кваліфікацій* в цілому; 5) залучення молоді, дорослого населення, роботодавців та постачальників освітніх і навчальних послуг у сектор професійної освіти й *створення* для цього усіх належних умов тощо. Метою таких перетворень та трансформацій є забезпечення якісного *кваліфікованого працевлаштування (skilled employment)* для населення та розвитку країни у всіх сферах економічного та суспільного життя задля підвищення конкурентоспроможності держави на світовому рівні. Враховуючи виголошений у Звіті Незалежної Групи висновок про одну з причин низької ефективності сучасної системи професійної освіти і навчання Великої Британії – *недостатнє вивчення досвіду прогресивних країн* [7, с. 6-7], можна зробити висновок про *потребу подальшого вивчення процесів реформування системи*

професійної освіти і навчання Великої Британії для можливої *адаптації елементів* досвіду країни у *систему професійної (професійно-технічної) освіти України*, що на даний час теж перебуває у стані реформування.

Література

1. Apprenticeship Reform Programme Benefits Realisation (2017) Department for Education Reference: DFE-00115-2017 Crown copyright 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/604401/Apprenticeship_Reform_Programme_-_Benefits_Realisation_Strategy.pdf
2. Building our Industrial Strategy (2017) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/611705/building-our-industrial-strategy-green-paper.pdf
3. English Apprenticeships: Our 2020 Vision (2015) HM Government BIS/15/604 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/482754/BIS-15-604-english-apprenticeships-our-2020-vision.pdf
4. Funding formula review (2012), Department for Education and Education Funding Agency, 16-19, July 2012, p12.
5. Post-16 Skills Plan (July 2016), Department for Business, Innovation and Skills Department for Education Web ISBN 978-1-4741-3238-1 Crown copyright 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/536043/Post-16_Skills_Plan.pdf
6. Post-16 technical education reforms T level action plan (October 2017), Department for Education Reference: DFE-00274-2017 Crown copyright 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/650969/T_level_Action_Plan.pdf

7. Report of the Independent Panel on Technical Education (April 2016), Department for Education Crown copyright 2016 [Электронный ресурс]. – Режим доступа:

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/536046/Report_of_the_Independent_Panel_on_Technical_Education.pdf

8. Richard, D. (2012) The Richard Review of Apprenticeships, Doug Richard, CEO and Founder, School for Startups [Электронный ресурс]. – Режим доступа:

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/34708/richard-review-full.pdf

9. Technical and Further Education Act 2017 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2017/19/contents>

10. Technical education reform: the case for change (July 2016), Department for Business, Innovation and Skills, Department for Education and Education, July 2016, [Электронный ресурс]. – Режим доступа:

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/536048/Technical_Education_Reform_-_Case_For_Change.pdf

11. Wolf, A. (2011) Review of Vocational Education – The Wolf Report, Department for Education [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/180504/DFE-00031-2011.pdf

References

1. Apprenticeship Reform Programme Benefits Realisation (2017) Department for Education Reference: DFE-00115-2017 Crown copyright 2017 [Электронный ресурс]. – Режим доступа:

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/604401/Apprenticeship_Reform_Programme_-_Benefits_Realisation_Strategy.pdf

2. Building our Industrial Strategy (2017) [Электронный ресурс]. – Режим доступа:

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/611705/building-our-industrial-strategy-green-paper.pdf

3. English Apprenticeships: Our 2020 Vision (2015) HM Government BIS/15/604 [Elektronny`j resurs]. – Rezy`m dostupu:

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/482754/BIS-15-604-english-apprenticeships-our-2020-vision.pdf

4. Funding formula review (2012), Department for Education and Education Funding Agency, 16-19, July 2012, p12.

5. Post-16 Skills Plan (July 2016), Department for Business, Innovation and Skills Department for Education Web ISBN 978-1-4741-3238-1 Crown copyright 2016 [Elektronny`j resurs]. – Rezy`m dostupu:

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/536043/Post-16_Skills_Plan.pdf

6. Post-16 technical education reforms T level action plan (October 2017), Department for Education Reference: DFE-00274-2017 Crown copyright 2017 [Elektronny`j resurs]. – Rezy`m dostupu:

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/650969/T_level_Action_Plan.pdf

7. Report of the Independent Panel on Technical Education (April 2016), Department for Education Crown copyright 2016 [Elektronny`j resurs]. – Rezy`m dostupu:

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/536046/Report_of_the_Independent_Panel_on_Technical_Education.pdf

8. Richard, D. (2012) The Richard Review of Apprenticeships, Doug Richard, CEO and Founder, School for Startups [Elektronny`j resurs]. – Rezy`m dostupu:

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/34708/richard-review-full.pdf

9. Technical and Further Education Act 2017 [Elektronny`j resurs]. – Rezy`m dostupu: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2017/19/contents>

10. Technical education reform: the case for change (July 2016), Department for Business, Innovation and Skills, Department for Education and Education, July 2016, [Elektronny`j resurs]. – Rezy`m dostupu: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/536048/Technical_Education_Reform_-_Case_For_Change.pdf

11. Wolf, A. (2011) Review of Vocational Education – The Wolf Report, Department for Education [Elektronny`j resurs]. – Rezy`m dostupu: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/180504/DFE-00031-2011.pdf

Леу С. О. Система професійної освіти і навчання Великої Британії: стратегія, пріоритети та реформи

У статті проаналізовано основні положення ключових науково-практичних досліджень, стратегічних документів та рішень Уряду Великої Британії у секторі професійної освіти і навчання протягом 2011-2018 рр., а саме: дослідження професійної освіти «Доповідь Вольфа» (2011), «Огляд системи учнівства Річарда» (2012) та «Звіт Незалежної групи з питань технічної освіти» (2016); полікотворчі документи: «Англійське учнівство: наше бачення до 2020 року» (2015), «Стратегія побудови промисловості» (2017) та Закон про Технічну та Подальшу освіту 2017; програми впровадження реформ ПОН «План вмінь після 16 років» (2016), «Рекформа технічної освіти: аргументи на користь змін» (2016), «Програма реформування учнівства: переваги реалізації» (2017), «План дій реформування технічної освіти для населення віком від 16 років: рівень-Т» (2017).

У результаті проведеного дослідження виявлено зміну вектору ПОН, закладений в основу реформування системи, розвиток технічних знань, умінь та навичок. Виділено основні складові нового курсу країни на повноцінне впровадження навчання на засадах продуктивної діяльності, а саме: програми учнівства, система технічної освіти, технічні кваліфікації, зрозуміла система кваліфікацій, повноцінне залучення та збільшення кількості «гравців» тощо. Визначено і мету таких змін – забезпечення кваліфікованого працевлаштування

для населення та якісного трудового потенціалу для промисловості й економіки держави. Зроблено висновок про потребу у подальшому вивченні досвіду Великої Британії, адже держава не лише має значні напрацювання у секторі ПОН, а й продовжує його вдосконалювати задля покращення економіки, промисловості, продуктивності, соціального сектору та «утримання позицій» в умовах виходу держави зі складу Європейського Союзу. Тому кращі практики такого досвіду чи його елементи можуть бути використані й в процесах реформування системи професійної (професійно-технічної) освіти України.

Ключові слова: учнівство, технічна освіта, кваліфікації, реформи, роботодавець

Леу С. А. Система профессионального образования и обучения Великобритании: стратегия, приоритеты и реформы

В статье проанализированы основные положения ключевых научно-практических исследований, стратегических документов и решений Правительства Великобритании в секторе профессионального образования и обучения на протяжении 2011-2018 гг., а именно: исследования профессионального образования «Отчет Вольфа» (2011), «Обзор системы ученичества Ричарда» (2012) и «Отчет Независимой группы по вопросам технического образования» (2016); политикообразующие документы: «Английское ученичество: наше видение до 2020 года» (2015), «Стратегия построения промышленности» (2017) и Закон о Техническом и Дальнейшем Образовании 2017; программы проведения реформ «План умений после 16 лет» (2016), «Реформа технического образования: аргументы в пользу изменений» (2016), «Программа реформирования ученичества: преимущества реализации» (2017), «План действий реформирования технического образования для 16-летних и старше: уровень-Т» (2017). В результате проведенного исследования было определено изменение вектора ПОО, заложенного в основу реформирования системы, – развитие технических знаний, умений и навыков. Выделены основные составляющие нового курса страны на полноценное внедрение обучения на основах продуктивной деятельности, а именно:

программы ученичества, система технического образования, технические квалификации, понятная система квалификаций, полноценное привлечение и увеличение количества «игроков» и прочее. Определена и цель таких изменений – обеспечение квалифицированного трудоустройства для населения и качественного трудового потенциала для промышленности и экономики страны. Сделан вывод о потребности дальнейшего изучения опыта Великобритании, так как страна не только имеет внушительные наработки в секторе ПОО, но и продолжает его совершенствовать для улучшения экономики, промышленности, продуктивности, социального сектора и «удержания позиций» в условиях выхода страны из состава Европейского Союза. Поэтому элементы или лучшие практики такого опыта могут быть учтены и в процессах реформирования системы профессионального (профессионально-технического) образования Украины.

Ключевые слова: ученичество, техническое образование, квалификации, реформы, работодатель

Snizhana Leu. VET system of Great Britain: strategy, priorities and reforms.

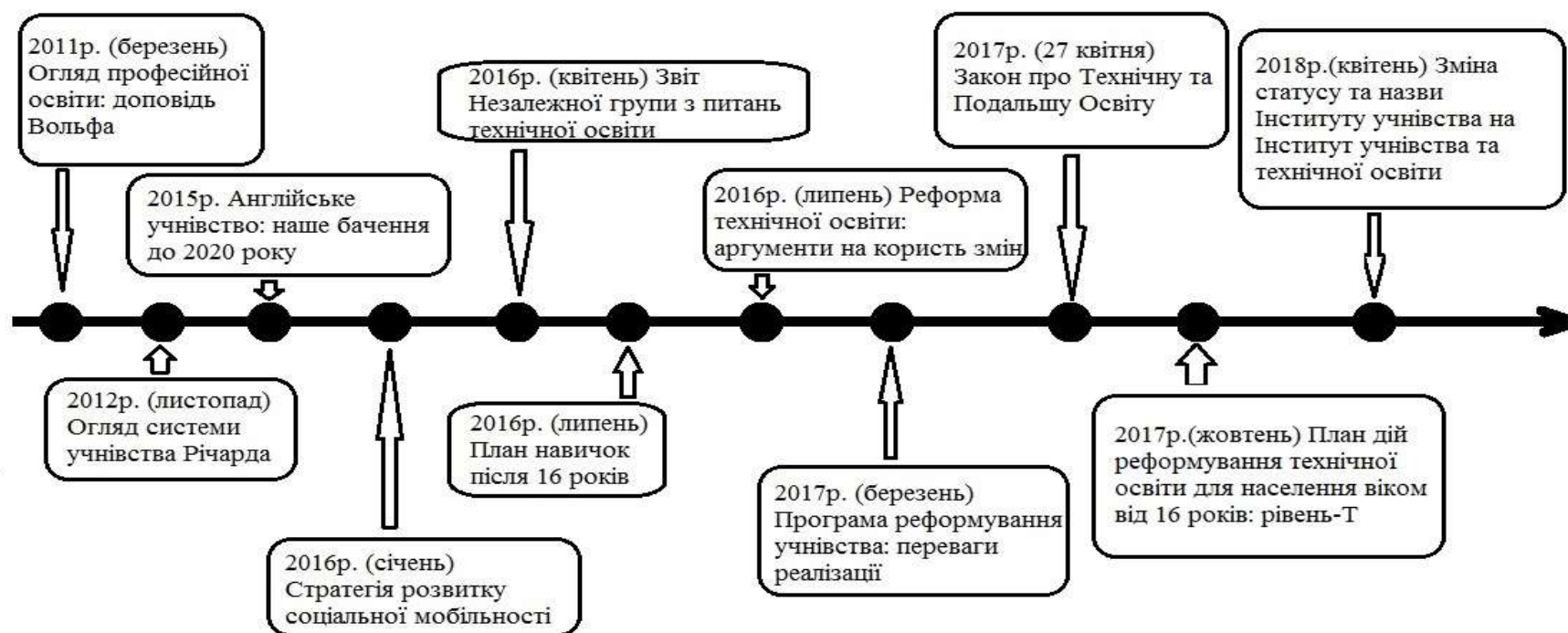
The article analyses main statements of key studies, strategical documents and Government's decision in VET sector from 2011 to 2018. They are VET researches "Review of vocational education: the Wolf report" (2011), "The Richard Review of apprenticeships" (2012), "Report of the Independent Panel on Technical Education" (2016); policy papers "English Apprenticeships: Our 2020 Vision" (2015), "Building our Industrial Strategy" (2017) and Technical and Further Education Act 2017; reforming programs "Post-16 Skills Plan" (2016), "Technical education reform: the case for change" (2016), "Apprenticeship Reform Programme Benefits Realisation" (2017), "Post-16 technical education reforms T level action plan" (2017). As a result of conducted research it was defined and put in reforming essence the change of VET's vector to develop technical knowledge and skills. Main components of WBL course within the country were outlined, in particular, apprenticeship programs, technical education, technical qualifications, easy-to-understand qualification system,

more “players” within the sector etc. the aim of those changes is also defined – to provide skilled employment for citizens and quality workforce for industry and economy of the country. It has been concluded that the need in further studying Great Britain’s experience is crucial because the country continues VET sector improvement to better economy, industry, productivity, social sector and “keep positions” under the BREXIT conditions. Thus, elements or best practices of that experience should be taken into consideration and implemented for ongoing reforming Ukraine’s system of professional (vocational) education.

Key words: apprenticeship, technical education, qualification, reforms, employer

Інфографіка 1: Десять основних елементів розвитку промисловості Великої Британії
Джерело: Building our Industrial Strategy [2, с.126]

Інфографіка 2. Хронологія важливих досліджень та стратегічних документів у секторі ПОН Великої Британії 2011-2018р.р.
Джерело: розроблено автором